

1. Ukraina

Hva har partiet gjort i perioden 2021–2025 for å styrke det ukrainske sivilsamfunnet og bidra til dokumentasjon av krigsforbrytelser begått i Ukraina?

- Rødt fikk i behandlingen av stortingsmeldingen om Nansenprogrammet (Innst. 255 S (2023-2024)) flertall for vår merknad om at norsk støtte må innrettes til å støtte lokale organisasjoner i Ukraina.
- Rødt foreslo også følgende vedtak: «*Stortinget ber regjeringen sikre at lokale sivilsamfunnsorganisasjoner, herunder fagbevegelse, kvinneorganisasjoner og menneskerettsorganisasjoner, får ta del i den sivile støtten i Nansen-programmet, og at deres interesser ivaretas.*» Dette fikk ikke flertall.
- Sammen med SV, V og KrF tok vi opp forslaget på nytt i 2024 (Innst. 40 S (2024-2025)).
- Rødt har stilt forslag om å slette Ukrainas statsgjeld, for å frigjøre hele det ukrainske samfunnet fra en stor og voksende gjeldsbyrde,
- Rødt arrangerte 14. februar møte mellom norsk og ukrainsk fagbevegelse på Stortinget, for å hjelpe det nystartede initiativet Faglig Solidaritet Norge-Ukraina. Rødt deltok ellers som eneste norske parti på European Network for Solidarity with Ukraines solidaritetskongress i Brüssel i mars, samt møte med ukrainske politikere og frivillige hos The Left i Europaparlamentet.
- Rødt stilte i 2023 forslag om å opprette et spesialtribunal for å straffeforfølge Russlands aggresjonsforbrytelser mot Ukraina (dok 8:110 S (2022-2023)). Regjeringen støttet senere dette.
- Rødt har flere ganger stilt forslag om at Norge ratifiserer Kampala-tillegget til Romavedtektene for å gi ICC økt myndighet til å etterforske og straffe bla. russiske ledere. Dette er endelig regjeringen i gang med å følge opp.

Hva vil partiet prioritere i perioden 2025–2029 når det gjelder støtte til Ukraina, styrking av det ukrainske sivilsamfunnet og støtte til dokumentasjon av krigsforbrytelser i Ukraina?

- Fortsatt press på ratifikasjon av Kampala-tillegget og konkret framdrift i opprettelse av spesialtribunal.
- Økt sivil støtte gjennom Nansenprogrammet og fjerning av administrative hindre for ukrainske sivilsamfunnsorganisasjoner.

UNHCR fraråder å sende ukrainere tilbake til et land i krig. Hva mener partiet om at Norge og Ungarn er de to eneste landene i Europa som definerer flere ukrainske territorier som trygge for tilbakesending av ukrainere?

- Rødt er mot å definere noe som helst del av Ukraina som trygt for retur. Rødt stilte forslag om kollektiv beskyttelse for ukrainere 2. mars 2022 (Dok 8:121 S (2021-2022)), før regjeringen innførte en midlertidig ordning for dette 9 dager senere, og har arbeidet for fortsatt beskyttelse av ukrainske flyktninger siden da. Rødts representant i kommunalkomiteen rykket ut mot regjeringens innstramminger og UDIs omdefineringer av siste faste bosted som trygt, mens russiske missiler, droner og bomber truer hele Ukraina.

2. Sivilsamfunnsstøtte i Europa, Russland, Sentral-Asia

Støtten til sivilsamfunn og menneskerettighetsarbeid har vært og er under press. Etter USAs dramatiske politiske endringer, er støtten til sivilsamfunn og menneskerettighetsarbeid betydelig redusert. Hvordan er dette prioritert i forrige periode, og hva mener partiet Norge bør gjøre fremover?

- Rødt foreslo i vårt budsjett for 2025 en økning i 500 mill. kroner i tilskudd sivilsamfunnsorganisasjoner. Vi fulgte ellers opp høringsinnspill fra Helsingforskomiteen og satte av 50 mill. i tillegg øremerket til sivilsamfunnsorganisasjoner i Øst-Europa og 20 mill. ekstra til sivilsamfunnsorganisasjoner i Russland.

- Rødt arrangerte ellers et fruktbart møte på Stortinget med 14 russiske antikrigsorganisasjoner (samlet i paraplyen Platforma) i oktober 2024, i samarbeid med SmåRådina. Klassekampen intervjuet bla. Vesna i denne forbindelse.

- Rødt tok til seg innspill fra Helsingforskomiteen om USAs sanksjoner mot dommere, ansatte og leverandører til ICC og fremmet i 2025 forslag om å verne domstolen og dens samarbeidspartnere mot disse. Se Innst. 302 S (2024-2025).

3. Asyl og visum

* Rødt mener at retten til å søke asyl ikke må innskrenkes eller hindres, at saksbehandlingstiden i utlendingsforvaltningen er for lang, og at hensynet til barnets beste skal være et avgjørende hensyn i saker som berører barn. Dette har vi jobbet med og fremmet flere forslag om i Stortingsperioden 2021-2025. Kampen for asylsøkere og flyktningers rettigheter, og barns rettigheter i møte med utlendingsforvaltningen er noe vi vil fortsette å prioritere i den kommende Stortingsperioden.

* Rødt mener at menneskerettighetsforsvarere må beskyttes, særlig de som kommer fra land der menneskerettighetene er under press eller angrep. Derfor mener vi at land som Norge må ta et særlig ansvar for å gi disse beskyttelse, for eksempel gjennom langvarige Schengenvisum og asyl.

* Rødt har programfestet at Norge skal ta imot det antallet kvoteflyktninger UNHCR ber oss om. Derfor har vi i våre alternative budsjetter prioritert å ta imot 5000 kvoteflyktninger.

4. Likestilling og diskriminering.

* Rødt har i perioden 2021-2025 fremmet to representantforslag om vold i nære relasjoner, partnervold og partnerdrap: det ene dreide seg om reversering av botidskravet og bedre vern mot partnervold for flyktningkvinner og kvinner som kommer til Norge på familiegjenforening (Dokument 8:50 S (2022-2023)).. Det andre var en tiltakspakke om bedre forebygging, og bekjempelse av vold mot kvinner og drap på kvinner (Dokument 8:74 S (2023-2024)).

Rødt kommer til å fortsette å prioritere kampen mot vold mot kvinner, partnervold, vold i nære relasjoner og partnerdrap i den kommende perioden. Det vil vi gjøre gjennom å fremme egen politikk, legge press på regjeringen og opposisjonen, og gjennom å følge opp handlingsplanen mot vold i nære relasjoner.

* Rødt jobber for et samfunn hvor alle er frie til å leve ut sin seksualitet og til selv å få uttrykke kjønn på den måten de ønsker. Det mest sentrale som har skjedd i løpet av de siste fire årene var at det ble vedtatt et forbud mot konverteringsterapi i norsk lov. Dette er historisk for skeive folks trygghet og grunnleggende rettigheter. Men fortsatt har skeive dårligere livskår enn andre, ifølge undersøkelser fra Bufdir. En medlemsundersøkelse fra Pasientorganisasjonen for kjønnsinkongruens viser at over halvparten av medlemmene har opplevd kjønnsidentitetsutredninga ved Oslo universitetssykehus som konverteringsterapi. Vi har en lang vei å gå for bedre behandlingstilbudet til denne gruppa og sikre et samfunn med respekt for hverandre og fritt for hat. Denne våren ble innføring av tredje kjønn behandla i Stortinget, og forslaget ble nedstemt. Rødt er for en tredje kjønnskategori der alle kan angi sitt eget kjønn, og dette vil vi jobbe for også i neste stortingsperiode. Vi vil stille politiske krav som hever levekårene for skeive. En kamp for lhbt+ er en del av kampen mot Forskjells-Norge.

* Rødt kjemper for et samfunn uten hat, rasisme og diskriminering. Våre medlemmer og folkevalgte driver valgkamp på bakgrunn av disse verdiene, og vil selvfølgelig bidra til at hat og desinformasjon knyttet til kjønn og seksualitetsmangfold ikke har en plass i valgkampen eller i det offentlige ordskiftet.

5. Desinformasjon og demokrati.

* Rødt mener at det er helt nødvendig å hindre spredning av desinformasjon, og andre utenlandske påvirkningskampanjer. I perioden 2021-2025 har vi jobbet mye med totalberedskapsmeldingen, særlig rettet mot å skape et robust og motstandsdyktig sivilsamfunn. Det vil vi fortsette å jobbe med i den kommende perioden. For å skape et robust og motstandsdyktig sivilsamfunn som kan stå imot desinformasjon og utenlandsk påvirkning, må vi styrke skole- og utdanningssystemet vårt, sikre bibliotekenes rolle i lokalsamfunnet, gi støtte til forskning og folkeopplysning, og sørge for at forskning ikke kommersialiseres og drives av profittthensyn. Det er særlig viktig at barn og unge lærer seg kritisk tenkning og god kildekritikk, og at de lærer viktigheten av å ikke stole blindt på alt de ser på sosiale medier eller internett. Her spiller skolen, lærerne og frivilligheten en viktig nøkkelrolle.

6. Menneskerettigheter i fengsel.

* Rødt har fremmet en rekke forslag for å styrke og løfte norsk kriminalomsorg til det beste for både innsatte og ansatte. Vi har jobbet tett med både organisasjoner for innsatte, pårørende og tillitsvalgte i kriminalomsorgen. Hovedfokuset har vært på å få bemanningen i norske fengsler opp på et forsvarlig nivå, sikre at innsattes rettigheter ivaretas, forhindre bruken av isolasjon, og sikre innsattes tilgang på helsehjelp, herunder særlig psykisk helsehjelp og rusmestring.

* Rødt vil fortsette å prioritere norsk kriminalomsorg i den kommende Stortingsperioden. I første omgang skal Stortingets justiskomite behandle Meld. St. 31, men vi kommer til å fortsette å legge press på regjeringen og opposisjonen for å gi kriminalomsorgen et nødvendig løft, og prioritere innsattes rettigheter og helse.

7. Urfolk og nasjonale minoriteter.

* Urfolks- og minoritetsrettigheter har vært en viktig prioritering for Rødt i denne Stortingsperioden. Fra Fosendommen kom i oktober 2021, har Rødt presset på i Stortinget for at regjeringen skal reparere menneskerettighetsbruddet Fosensamene ble utsatt for. Videre har Rødt jobbet for å bedre rammevilkår for samiske språk- og kulturinstitusjoner i sine alternativ budsjetter, for styrke samiske rettigheter i arbeidet med opplæringsloven, kvotemeldinga, mineralloven og sannhets- og forsoningskommisjonens rapport.

* Rødt ønsker å forhindre nye Fosensaker ved å fase ut praksisen med forhåndstiltredelse i energisaker, som i praksis gjør at utbyggere kan starte anleggsarbeidet før rettighetstvister er avgjort i rettsalen, slik som på Fosen, hvor vindturbinene allerede var satt opp når høyesterett kom med sin dom. En prioritering blir å følge opp Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, gjennom å sikre at barn- og unge over hele Norge får tilgang til språkoopplæringa de har krav på, gjennom å sikre gode rammevilkår til samiske

språk- og kulturinstitusjoner, og både styrke lovvernet for samiske rettighetshavere, og kapasiteten de har til å ta vare på sine områder og rettigheter.

8. Vil partiet i perioden 2025–2029 jobbe for at Oljefondet trekker seg ut av selskaper som bryter folkeretten og norske sanksjoner?

- Ja. Rødt vil fortsette å foreslå de nødvendige endringene i mandatet for Norges Bank, de etiske retningslinjene og Stortingets instruks til regjeringen for å hindre at det norske folks oljeformue plasseres i folkerettsbrudd.